

บทที่ 1

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เครื่องหมายการค้า นับว่าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่งนอกเหนือจากลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และนับว่า มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ ในด้านการค้า การเกษตร มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่เนื่องจากในอดีต ที่ผ่านมานั้น สภาพสังคมในเรื่องการค้าขายไม่มีความเจริญเท่าใดนัก ซึ่งทำให้ในขณะนั้นเครื่องหมายการค้าจึงไม่ค่อยมีบทบาท จนกระทั่งเครื่องหมายการค้า ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ทำให้ประเทศไทยเริ่มมีความเจริญรุ่งเรืองมากขึ้นเป็นเหตุผลสำคัญที่จะต้องหามาตรการปกป้องคุ้มครองเครื่องหมายการค้าให้กับผู้บริโภคสินค้า สามารถจำแนกแจกแจงที่มาของสินค้าที่ใช้เครื่องหมายนั้นๆ จะได้ทราบว่า ยี่ห้ออะไร คุณภาพอย่างไร ผู้เป็นเจ้าของ องค์กร เชื่อถือได้มากน้อยขนาดไหน อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่า เครื่องหมายการค้าได้ปรากฏในกฎหมายไทยครั้งแรกในราวปี พุทธศักราช 2451 โดยได้บัญญัติในกฎหมายลักษณะอาญา ร .ศ. 127 ได้กำหนดเรื่องความผิดและบทกำหนดโทษเกี่ยวกับการปลอมและการเลียนแบบเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น ซึ่งต่อมากฎหมายฉบับนี้ได้ถูกยกเลิกไป และได้มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะเครื่องหมายการค้าและยี่ห้อการค้าขาย พุทธศักราช 2457 (Trade Marks and Trade Names of B.E 2457) ขึ้นมาบังคับใช้เฉพาะเครื่องหมายการค้าเท่านั้น ทำให้ประเทศไทยเริ่มให้ความสนใจกับเรื่องของเครื่องหมายการค้ามากขึ้น และเมื่อประมาณปี พุทธศักราช 2466 ได้มีการก่อตั้ง “กรมทะเบียนการค้า” ขึ้นมีหน้าที่รับผิดชอบทะเบียนเครื่องหมายการค้าด้วย ต่อมาพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ถูกยกเลิกไป และได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พุทธศักราช 2474 ขึ้นมาใช้บังคับแทน ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้ใช้บังคับเป็นเวลาหกสิบปีจึงได้ถูกยกเลิกไปจนกระทั่งได้มีการตราพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พุทธศักราช 2534 มาบังคับใช้ และได้ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 108 ตอนที่ 199 ฉบับพิเศษ ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2534 และมีผลบังคับใช้เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศใช้ ในราชกิจจานุเบกษาจึงมีผลใช้บังคับในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2535 ซึ่งมีบทบัญญัติทั้งหมด 123 มาตรา¹ ซึ่งแต่ละบทบัญญัติที่เกี่ยวกับวิธีการ ขั้นตอนการได้มาซึ่งเครื่องหมายการค้า การใช้เครื่องหมายการค้า ตลอดจนบทกำหนดโทษทางอาญาไว้ด้วย ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) ในปี พุทธศักราช 2543

¹สุพิศ ประณีตพลกรัง. (2543). *คดีเครื่องหมายการค้า*, กรุงเทพฯ : อจตยา มิเลนเนียม, หน้า 14.

และใช้บังคับมาจนถึงปัจจุบันนับได้ว่า เครื่องหมายการค้าได้กลายมาเป็นสิ่งสำคัญมาก จึงต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย โดยนำเครื่องหมายการค้าที่นำมาจดทะเบียนตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ อีกทั้งจะต้องมีคุณสมบัติและมีลักษณะตามที่กฎหมายกำหนดไว้เช่นกัน

นับว่าประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543 มาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลาสิบปีแล้ว และหลังจากประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ขึ้นมา จึง มีประเด็นปัญหาที่น่าสนใจในเรื่องของการรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า และการใช้เครื่องหมายการค้า ในการใช้แบบใดที่เรียกว่าได้ใช้ และการใช้เครื่องหมายการค้าโดยผู้อื่นนั้นถือเป็นการใช้เครื่องหมายการค้าด้วยหรือไม่และหากผู้อื่นใช้เครื่องหมายการค้าโดยที่เจ้าของเครื่องหมายการค้าสามารถควบคุมกิจการ คุณภาพ หรือมาตรฐานสินค้าได้ จะถือว่าเจ้าของเครื่องหมายการค้าได้ใช้เครื่องหมายการค้าของตนแล้วหรือไม่ตามความหมายใน มาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าฉบับนี้ยังเป็นปัญหาที่ไม่ชัดเจนซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลให้มีการอาศัยช่องว่างของกฎหมายในหลายประการ อีกทั้งผู้ที่ไม่สุจริตสามารถ ที่จะแอบอ้างนำเครื่องหมายการค้านั้นไปจดทะเบียนไว้ก่อนได้โดยในบางครั้ง ทำให้ ผู้คิดค้น สร้างสรรค์เครื่องหมายการค้าขึ้นมาก่อนแต่ นำมาจดทะเบียนในภายหลังไม่สามารถกระทำได้ แล้วทำให้ต้องเสียหายอย่างมาก อีกทั้งกลับต้องเข้าทำสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิแทนโดยเสียค่าตอบแทน ค่อนข้าง สูงกว่าค่าธรรมเนียมอนุญาตให้ใช้สิทธิตามที่กฎหมายกำหนดไว้ อีกทั้งเมื่อพิจารณาถึงเงื่อนไขระยะเวลาแห่งการเพิกถอนสิทธิในเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าดังกล่าวที่กำหนดไว้แค่เพียงอย่างน้อย สามปีแต่ผู้เขียนเห็นว่าเป็น ระยะเวลาที่น้อยเกินไป เมื่อศึกษากับประเทศ อื่นๆ รวมทั้งกฎหมายระหว่างประเทศด้วยซึ่งยังทำให้เกิดความไม่สอดคล้องกับหลักสากล

ดังนั้น ผู้เขียนสารนิพนธ์ฉบับนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาค้นคว้า เพิ่มเติม โดยนำหลักกฎหมาย ระหว่างประเทศ ที่มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายเครื่องหมายการค้า ของประเทศ โดยควบคู่กันไปให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับเรื่องนี้ และผู้เขียนนำมาศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบในการรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระบบมาดริด ระบบการจดทะเบียน เครื่องการค้าตามอนุสัญญากรุงปารีสว่าด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินอุตสาหกรรม พร้อมทั้งเสนอแนะ แนวทาง เพิ่มเติมบท บัญญัติกฎหมายที่ ยังคงก่อให้เกิดช่องว่างที่ แท้จริงที่เกิดขึ้นกับผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้า เพื่อให้เป็นหลักสากล เทียบเท่านานอารยะประเทศอย่างมี ประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้นและเกิดประโยชน์แก่ประเทศไทยต่อไป

ปัจจุบันพิธีสารมาดริดมีสมาชิกทั้งหมด จำนวน 85 ประเทศ(ข้อมูล ณ วันที่15 มีนาคม2554)

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาถึงวิวัฒนาการ แนวคิด ทฤษฎี ความหมาย และลักษณะของเครื่องหมายการค้า ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พุทธศักราช 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2543 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับเครื่องหมายการค้า และ หลักการเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศและประเทศไทย

2.2 เพื่อศึกษาถึงปัญหา รวมทั้งวิเคราะห์ถึงระบบ รูปแบบ และข้อดีข้อเสียของระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศภายใต้ระบบมาดริด หากภายหลังประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีตามข้อตกลงมาดริด (Madrid Agreement) และพิธีสารมาดริด (Madrid Protocol)

2.3 เพื่อศึกษาถึงผลกระทบ หากประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีตามข้อตกลงมาดริด (Madrid Agreement) หรือพิธีสารมาดริดว่าด้วยการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศ

2.4 เพื่อเสนอแนะแนวทาง การแก้ไขการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศของผู้ประกอบการที่ยังคงประสบปัญหาอยู่ในปัจจุบัน เพื่อประกอบการพิจารณาในการจดทะเบียน และ หลักการเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าให้เป็นไปตามหลักสากลให้มีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของกฎหมายต่อไป

3. สมมติฐานของการศึกษา

โดย พระ ราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พุทธศักราช 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2543 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า โดยได้กำหนด กฎเกณฑ์ คุณสมบัติ และวิธีการในการรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า ไว้ ซึ่งผู้เขียนจะนำเสนอเปรียบเทียบ เกี่ยวกับการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า ระหว่างประเทศ และการเพิกถอนสิทธิในเครื่องหมายการค้าของประเทศไทยที่กำหนดเงื่อนไขระยะเวลาการเพิกถอนสิทธิเครื่องหมายการค้าจดทะเบียนที่ได้ใช้เพียงระยะสั้นแค่สามปี ซึ่งทำให้ไม่สอดคล้องกับหลักสากล ซึ่งจะต้องแก้ไข ครอบคลุมชัดเจน และให้มีความเป็นสากลมากขึ้น

ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พุทธศักราช 2534 เกี่ยวกับเรื่องการเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าให้มีความชัดเจนต่อไปโดยกำหนดระยะเวลาการเพิกถอนสิทธิเครื่องหมายการค้าให้สอดคล้องกับ กฎหมายระหว่างประเทศ

4. ขอบเขตของการศึกษา

ผู้เขียนสารนิพนธ์ฉบับนี้ จะมุ่งศึกษาค้นคว้ากฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พุทธศักราช 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2543 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการของระบบการจดทะเบียน เครื่องหมายการค้าโดย ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายระหว่างประเทศ กับกฎหมายเครื่องหมายการค้าของประเทศไทย แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมนำไปสู่การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเครื่องหมายการค้าของไทย ในครั้งต่อไปโดยเฉพาะกรณีระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าและหลักการเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า

5. วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) จากบทบัญญัติกฎหมายระหว่างประเทศ และประเทศไทย โดยศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายเครื่องหมายการค้า จดทะเบียน และหลักการเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า ตลอดจนศึกษาโดยค้นคว้ารวบรวมจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ กฎ ระเบียบ บทความ คำวินิจฉัยของนายทะเบียน คำวินิจฉัยของคณะกรรมการเครื่องหมายการค้า และคำพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง และศาลฎีกาประกอบ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบถึงวิวัฒนาการ แนวคิด ทฤษฎี ความหมายและลักษณะของเครื่องหมายการค้า ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พุทธศักราช 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2543 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับเครื่องหมายการค้า และ หลักการเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศ และประเทศไทย

6.2 ทำให้ทราบถึงปัญหาในระบบการจดทะเบียน รูปแบบ และข้อดีข้อเสียของระบบการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศ ตามแบบพิธีสารมาดริด หากภายหลัง ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีตามข้อตกลงมาดริด (Madrid Agreement) และพิธีสารมาดริด (Madrid Protocol)

6.3 ทำให้ทราบถึงผลกระทบ หากประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคี ตามข้อตกลงมาดริดหรือพิธีสารมาดริดว่าด้วยการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศ

6.4 เพื่อเสนอแนะเป็นแนวทาง การแก้ไขการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศของผู้ประกอบการธุรกิจที่ยังคงประสบปัญหาอยู่ในปัจจุบัน เพื่อประกอบการพิจารณาและในการตัดสินใจการจดทะเบียน เครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศตาม ข้อตกลงมาดริด (Madrid Agreement)

หรือตามแบบพิธีสารมาดริด (Madrid Protocol) และหลักการเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าให้เป็นที่ไปตามหลักสากลให้มีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของกฎหมายต่อไป